

Jätteiden lajittelun ja erilliskeräyksen tehostamiseksi tehdyn selvityksen tulokset ja jatko-toimenpiteet

Palvelupäällikkö Saija Pöntinen Alueelliset jätehuollon viranomaispalvelut

Selvityksen toteuttaminen ja tulokset

Jätteen kierrätystä tulisi jätelain etusijajärjestyksen mukaisesti lisätä suhteessa jätteen energiahyötykäyttöön ja loppusijoitukseen. Kierrätysasteen nostamiseksi kunnallinen jäteyhtiö, Jätekuukko, selvitti mahdollisuuksia sille, saataisiinko jätteenkeräys ja -kuljetus hoidettua innovatiivisella menetelmällä valitulla kokeilualueella eli Lieksassa. Jätelautakunta merkitsi tämän selvityksen toteuttamisen tiedoksi kokouksessaan 2.6.2016 § 8. Tarkoituksena oli, että innovatiivinen malli otetaan käyttöön, jos jätteiden lajitteluastetta ja kierrätykseen ohjautuvan jätteen osuutta on mahdollista kasvattaa kohtuullisin kustannuksin.

Uudenlaisen keräys- ja kuljetusmallin toteuttamiseksi Jätekuukko käynnisti syyskuussa 2016 hankinnan, jossa käytettiin kilpailullista neuvottelumenettelyä. Menettelyä voidaan käyttää tapauksissa, joissa hankintaan kuuluu suunnittelua tai innovatiivisia ratkaisuja ja hankintayksikön tarpeita ei voida täyttää mukauttamatta olemassa olevia ratkaisuja. Jätekuukko neuvotteli menettelyyn hyväksytyjen neljän ehdokkaan kanssa ja kartoitti keräysjärjestelmiä, joilla jätteiden lajittelua ja kierrätystä saataisiin lisättyä.

Neuvottelujen aikana selvitettiin seuraavien mallien toimivuutta ja sopivuutta Lieksan alueelle:

- korttelikohtaiset yhteiskeräyspisteet
- jätteiden keräys jäteastiaan eri koodeilla tai väreillä varustetuin pussein
- jätteiden keräys monilokeroiseen jäteastiaan
- jäteastian järjestäminen kullekin jätelajille kaikille asuinkiinteistöille

Yhteiskeräyspistemallissa jätteiden keräyspisteet järjestetään kortteli- tai asuinaluekohtaisesti ja kaikki alueen kiinteistöt käyttävät tätä syväkeräysjärjestelmällä toteutettua keräyspistettä. Jo rakennettuja asuinkiinteistöjä ei voida kuitenkaan tällaisen yhteiskeräyspisteen käyttöön velvoittaa. Tämä järjestelmä hylättiin neuvotteluissa Lieksaan, erityisesti kunnan haja-asutusalueille, sopimattomana. Palvelutaso olisi heikennyt myös sekajätteen keräyksessä, kun keräyspisteet olisi perustettu entistä kauemmaksi. Myös yhteisten keräyspaikkojen sijoittaminen olisi ollut haasteellista.

Jätteiden lajitteleminen eri koodeilla ja väreillä varustettuihin pusseihin on järjestelmä, jossa yhteen jäteastiaan voidaan laittaa eri pusseissa kaikki kiinteistöiltä erilliskerättävät jätelajit (sekajäte, biojäte, lasi-, kartonki- ja muovipakkaukset, metalli ja

23.03.2017

paperi). Kiinteistöille jaetaan järjestelmässä eri jätelajeille joko eriväriset pussit tai kooditarrat, jotka kiinnitetään pusseihin jätelajien mukaisesti. Lajittelu eri jätelajien välillä tehdään käsittelylaitoksella. Tällaiseen järjestelmään oli jätealan yrittäjillä valmius, mutta järjestelmää ei voida ottaa käyttöön jätteen vastaanottajalle tulevien ongelmien vuoksi. Suuri osa erilliskeräystä jätteestä on pakkausalan tuottajille toimitettavaa pakkausjätettä, ja pakkausten tuottajayhteisöjen kanssa ei saatu neuvoteltua tällä tavalla lajitellun pakkausjätteen vastaanottoa.

Jätteiden monilokerokeräyksessä kiinteistöllä oleva jäteastia jaetaan useaan lokeroon, jolloin yhteen astiaan saadaan lajiteltua monta eri jätelajia. Tällaisen jäteastian tyhjentämiseen tarvitaan erikoiskalustoa. Neuvotteluissa tultiin siihen tulokseen, että tämän kuljetuskaluston toimintavarmuus on vielä liian epävarmaa ja korvaava kuljetuskalusto on hankalasti saavutettavissa. Myöskään tätä mallia ei katsottu näin ollen mahdolliseksi toteuttaa.

Neuvottelujen aikana selvitettiin Jättekukon ja neuvotteluun osallistuneiden jätealan yrittäjien kanssa myös sitä, voisiko nykyisen kaltaista eri jäteastioihin tapahtuvaa lajittelua laajentaa myös pientaloihin. Rivi- ja kerrostaloilla on jätehuoltomääräysten mukaisesti eri jätelajeille omat jäteastiat, kun taas omakotitaloilla on tyypillisesti ainoastaan sekajäteastia. Neuvotteluissa kuitenkin katsottiin, etteivät yksittäisten pientalojen jätekertymät ole sellaisia, että eri jätelajeja olisi toimivaa ja kustannustehokasta kerätä kiinteistöittäisesti useammalla jäteastialla.

Kunnallinen jäteyhtiö katsoi yhdessä neuvotteluun osallistuneiden tarjoajien kanssa, että tavoite kerätä jätelajeja tehokkaasti kaikilta kiinteistöiltä on haasteellista ja monin tavoin tehotonta toteuttaa. Näin ollen hankinta keskeytettiin joulukuussa 2016 ja Lieksassa jatketaan toistaiseksi jätteiden keräystä perinteisellä menetelmällä muun alueen tavoin.

Jätteiden kierrätyksen edistäminen jatkossa

Jätelainsäädännön ja jättepoliittisen ohjelman tavoitteiden mukaisesti jätteiden lajittelua ja tehokasta materiaalihyötykäyttöön ohjautumista on joka tapauksessa pyrittävä lisäämään. Kunnallinen jäteyhtiö ei toistaiseksi löytänyt sellaista innovatiivista, yksinkertaista keräysmallia, jolla hyötyjätteiden keräys olisi voitu ulottaa kaikille asuin- ja vapaa-ajan kiinteistöille niin taajamissa kuin haja-asutusalueella. Kierrätystä on toistaiseksi edistettävä nykyisen keräysjärjestelmän pohjalta.

Nykyisessä järjestelmässä hyötyjätteitä kerätään jätehuoltomääräysten mukaisesti tietyt asuntomäärät ylittäviltä rivi- ja kerrostalokiinteistöiltä. Uusien jätehuoltomääräysten laajennetut erilliskeräysvelvoitteet tulevat voimaan 1.10.2017, minkä arvioidaan lisäävän jonkin verran materiaalihyötykäyttöön ohjautuvan jätteen määrää. Keräyksen toimivuutta seurataan ja tarpeen mukaan jätelautakunta voi vielä tulevaisuudessa laajentaa erilliskeräysvelvoitteita jätehuoltomääräyksiä muuttamalla. Samoin taksalla voidaan ohjata jätteiden lajitteluun.

Pientaloissa biojätteiden hyödyntäminen perustuu nykyään suurelta osin kompostointiin. Biojätteen erilliskeräystä on pientaloilla vain vähän. Taajamissa nykyistä laajempi biojätteen erilliskeräys olisi kuitenkin mahdollista myös omakotitaloissa, etenkin kahden tai useamman omakotitalon muodostamissa biokimpoissa. Biojätteen erilliskeräyksen laajentamiseen tullaankin Jättekukon taholta panostamaan nyt, kun biojätteen hintaa voimakkaasti laskettiin. Biojätteiden lajittelun helpottamiseksi Jä-

23.03.2017

6 §

tekukko laajentaa lisäksi biopussien jakelun koko toimialueelle niille kiinteistöille, joilla on biojäteastia tyhjennyksessä. Jotta biojätteen lajitteluun voidaan kannustaa myös siellä, missä biojätteiden erilliskeräys ei ole mahdollista, Jättekukko selvittää mahdollisuuksia kompostoreiden myynti- ja vuokrauspalveluun.

Pakkausjätteiden eli lasi-, kartonki- ja muovipakkausten sekä metallin keräys on järjestetty pientaloille lähinnä ekopisteissä. Vuonna 2016 ekopisteverkosto muuttui huomattavasti, kun suurin osa pisteistä siirtyi Suomen Pakkauskierrätys RINKI Oy:lle ja Jättekukko poisti vanhoja ekopisteitään. Jätelautakunta tarkastelee jätehuollon palvelutasoa määrittäessään loppuvuonna 2017, onko tämä ekopisteverkosto riittävä ja voidaanko kierrätystä edistää täydentämällä enemmän Ringin ekopisteverkoston. Ekopisteiden lisäksi pakkausjätteitä voidaan kerätä myös kimpoissa, mikä mahdollistetaan entistä laajemmin. Kun kimpan keräyspaikka on hyötyjätteiden keräysreitillä varrella tai vain pienen poikkeaman päässä tästä (korkeintaan 500 metriä), voivat kimpatkin ottaa kattavasti kaikki pakkausjätteet keräykseen.

Olemassa olevan tiedon ja kokemuksen valossa nykyinen jätteiden keräysjärjestelmä on koko toimialuetta ajatellen toimivin. Uudenlaisia malleja voidaan kuitenkin toteuttaa rajatuilla alueilla. Vaikka syväkeräysjärjestelmällä toteutettava korttelikohtainen yhteiskeräys todettiin toimimattomaksi Lieksassa, tällainen malli on arvioitu toimivaksi uusilla kaupunkialueilla. Tavoitteena onkin, että Kuopion Savilahden rakentuvien uusien asuinalueiden jätehuolto tullaan järjestämään korttelikohtaisella jätteiden keräyksellä. Tässä järjestelmässä kaikille asuinkiinteistöille osoitetaan jo asemakaavassa yhteinen keräyspaikka, jossa kerätään kattavasti kaikki jätelajit. Kuopion kaupungilla alkaneessa Savilahden Smarteimmat Ratkaisut -hankkeessa (SmaRa) selvitetään muutoinkin uudenlaisia, älykkäitä järjestelyjä myös jätehuollon toteuttamiseen (esim. asuntojen sisälle tulevat kierrättämiseen kannustavat ratkaisut).

Vaikutusten arviointi

Selvityksen pohjalta ei saada otettua käyttöön uudenlaista keräysjärjestelmää, joten vaikutukset ovat tältä osin neutraalit. Muilla toimenpiteillä pyritään kuitenkin jätteiden lajittelun ja kierrätyksen edistämiseen eli ympäristön kannalta positiivisten vaikutusten aikaansaamiseen tulevaisuudessa.

Esitys

Jätelautakunta merkitsee asian tiedoksi.

Valmistelija

Saija Pöntinen

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. 044 718 5066

Päätösehdotus

Palvelupäällikkö Saija Pöntinen

Lautakunta hyväksyy palvelupäällikön esityksen.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

